

انوار رحمت

آموزش تجوید قرآن کریم
(به همراه داستان قرآنی)

سطح یک

به کوشش:
زهرا احمدی معافی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	اهدا و تقدیر و تشکر
	پیشگفتار
۱	مقدمه
۲	آغاز تلاوت
۳	وقف و ابتداء
۳	طرق وقف بر آخر کلمات
۳	وقف ابدال
۳	وقف اسکان
۴	علائم وقف
۵	نحوه ابتدا به همزه وصل
۸	روشهای سه گانه قرائت
۹	تجوید
۹	تلفظ صحیح حروف
۹	تلفظ ده حرف ویژه
۱۳	صفات حروف
۱۳	صفت استعلاء
۱۴	صفت استفال
۱۴	صفت قلقله
۱۵	صفت لین
۱۶	احکام حروف
۱۸	تفخیم و ترقیق حرف «ر»
۱۹	تفخیم و ترقیق الف مدی
۲۰	باب ادغام

۲۲	احکام نون ساکنه و تنوین
۲۵	احکام «میم» ساکنه
۲۶	احکام مد و قصر
۲۶	مد متصل و مد منفصل
۲۷	موارد سکت در قرآن
۲۸	سجده واجبه
۳۰	داستان‌های ایرانی
۴۷	منابع

www.ketab.ir

قرآن کریم به زبان عربی نازل گردیده است (انا انزلناه قرآنا عربیاً)^۱ از این رو پیامبر اکرم و ائمه‌ی معصومین (علیه السلام) از مسلمانان می‌خواستند تا قرآن را با لحن عربی و لهجه‌ی آنان بخوانند. علم تجوید برای این وضع گردید که مسلمانان کیفیت صحیح تلفظ حروف و کلمات قرآن کریم را فرا بگیرند تا تغییری در هجاء آیات به وجود نیاید. ضرورت یادگیری اصول علم تجوید برای این است که هر مسلمانی در هر یک از نمازهای پنجگانه و سایر اذکار نماز آن را به صورت عربی بتواند. چنانچه حروف و کلمات آیات و اذکار به صورت صحیح تلفظ نشود باعث تغییر در معنی و موجب باطل شدن نماز خواهد شد. از این رو فقهای بزرگوار فرموده‌اند:

کسی که قرائتش صحیح نیست واجب است یاد بگیرد.

(واجب است قرائت صحیح باشد) اگر کسی به چیزی از کلمات یا حروف خلل وارد کند نمازش باطل است. مثلاً (ضاد) را (ظا) یا بالعکس تغییر دهد.

پس لازم است که اول روانخوانی - حرکات و پس از آن علم تجوید را یاد بگیریم. انشاءالله خداوند به ما در یادگیری قرآن توفیق دهد. چرا که رسول الله فرموده‌اند: بهترین امت من کسانی هستند که قرآن را فرا بگیرند و به دیگران بیاموزند^۲. جزوه حاضر توضیحی فشرده و قابل فهم از «قواعد تجویدی» است که جهت آموزش علاقمندان به فراگیری فن شریف قرائت قرآن کریم که مرحله روانخوانی و روانخوانی را با موفقیت گذرانده‌اند تدوین گشته است. آنچه حائز اهمیت ویژه‌ای است این که اولاً قرآن آموزان گرامی برای فراگیری و ادای صحیح قواعد و احکام از گوش دادن به نوارهای تلاوت اساتید و

۱- سوره یوسف آیه ۲

۲- عروه الوثقی (فی احکام القرائه مسأله ۳۲ ج ۱ ص ۶۵۱ و جلد ۱ ص ۶۵۳-۶۵۲ به روایت از کتاب روانخوانی و تجوید قرآن کریم از علی حبیبی و محمدرضا شهیدی

قرآ مشهور غفلت نورزند و پس از آموزش هر قاعده موارد آن را در نوار تلاوت جستجو کرده و پس از چند بار گوش دادن به نوار سپس خود به تلاوت پردازند. ثانیاً می توانند تلاوت های خود را هم ضبط کرده و با دقت گوش کنند و موارد منفی تجویدی و لحنی که با آن تمرین کرده اند برطرف نمایند. ثالثاً می توانند جلسات تمرین را با یکی از هم دوره های خویش برقرار کنند و هریک تلاوت دوست خود را کنترل و با نوار مورد نظر مقایسه نماید.

انشاء الله پس از آموزش عملی بر قواعد تجویدی با همت و تلاش پی در پی قرائت صحیح کلام الله مجید را یاد خواهید گرفت.

www.ketab.ir

قرآن پیاموزید زیرا بهار دلهاست و از آن شفا بجوید

سپاس بی پایان بر پروردگار دانا و توانا که آفریننده همه هستی است. درود بر پیامبران بزرگوار که از جانب خالق متعال برای هدایت بشر برگزیده شدند. سلام بر ائمه هدی علیهم السلام و وارثان حقیقی پیامبر عظیم الشان خاتم الانبیا محمد مصطفی (صلی الله علیه وآله) که بنده و فرستاده اوست. خدایا پیمان نامه و کتابت را گشودم، نگریستن مرا در آن عبادت قرار ده و خواندندم را اندیشیدن را اندیشیدم را مایه عبرت.

توفیق ده که در آیات و احکامش بیندیشیم و قوانین و آئین تو را به کار بندیم. خدایا یار پیمان کن تا از کتاب پرور کنیم، حرمت را اجتناب ورزیم، حدود آن را برپا داریم و دستورهایت را بجا آوریم.

بارالها روزی ما کن شرینی در تلاوت قرآن و نیرویی برای عمل به قرآن در لحظه لحظه های شب و روز که تو شنونده هر دعایی (قسمتی از دعای امام صادق علیه السلام).

پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) می فرمایند: «هیچ زن و مرد مؤمنی نیست چه آزاد و چه برده) مگر این که خداوند بر او حق واجب دارد که باید (به اندازه توانش قرآن پیاموزد).

در احادیث اسلامی برای تعلیم و تعلم قرآن کریم سفارش بسیار شده و برای آن اجر و پاداش فراوانی در نظر گرفته شده است و این امر مسلمانان را بر آن داشته تا به عنوان یک تکلیف الهی قرآن را بیاموزند و به دیگران نیز آموزش دهند. قرآن کتاب آسمانی، معجزه ی جاوید الهی و سند حقانیت اسلام و رسالت پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) است علاوه بر این که تشریع احکام و تکالیف وارده ای در شریعت را بیان می دارد، دارای دو جنبه ی عمومی و خصوصی است، از طرفی

با مردم سخن گفته و با زبان آنان به گفتگو نشسته و از طرفی دیگر، با خواص سخن آغاز کرده است. هم مردم از آن بهره‌مند می‌گردند و هم از آن استفاده‌های شایان می‌برند. از این رو، قرائت و تلاوت قرآن برای همه فرض و حتم است تا هم از محتوای آن آگاه گردند و هم از ترنم قرائت آن لذت ببرند. برای آموزش و یادگیری قرائت صحیح قرآن کریم، اول باید با اصول کتابت و علامت‌گذاری قرآن کریم آشنا شد و پس از آن با یادگیری قواعد تجوید، قرائت قرآن را کامل کرد.

آغاز تلاوت

بر اساس تعالیم قرآنی، مستحب است که قاریان قرآن، تلاوت آیات کلام‌الله مجید را با استعاذه آغاز نمایند.

بسمله

کلمه «بِسْمِ اللَّهِ» به معنای نام خدا را بر زبان آوردن بوده و در قرائت عبارت است از: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»؛ یعنی: «بنام خداوند بخشنده و مهربان». «بسمله» در «آغاز» تمامی سوره‌ها، بر آن به غیر از سوره توبه - همراه ولی گفتن بسمله در آغاز سوره توبه ممنوع می‌باشد.

۳- در لغت به معنای «پناه بردن» و در قرائت قرآن عبارات از گفتن: «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» یعنی: از شیطان رانده شده به خداوند پناه می‌برم.